

Tiedejulkaisut tulevat kalliiksi

Julkaistu 01.10.2015 klo 14:47

Tieteellisten julkaisujen kustannukset uhkaavat karata korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten ulottumattomiin, todetaan [Suomen yliopistokirjastojen neuvoston sivuilla julkaistussa tiedotteessa](#).

Viiden suurimman tiedelehtipaketin tilausten kansalliset kokonaiskustannukset ovat vuosina 2012—2016 yhteensä lähes 64 miljoonaa euroa.

Digitalisoituminen on Helsingin yliopiston vararehtori **Keijo Hämäläisen** mukaan tehostanut tieteellistä julkaisemista, mutta toisaalta lisännyt tutkimusjulkaisujen käyttöön saamisen kustannuksia muun muassa isojen, lukuisia tiedelehtiä käsittävien tilauspakettien kautta.

"Tietoaineistojen ja tutkimusinfrastruktuurien digitalisoituminen tarjoaa suomalaiselle tieteelle yhtä lailla uudenlaisia mahdollisuuksia kuin haasteitakin."

Suomalaiset korkeakoulut ja tutkimuslaitokset valmistautuvat parhaillaan sopimusneuvotteluihin suurten tiedekustantajien kanssa. Tavoitteena on päästä lopputulokseen, joka on taloudellisesti kestävä, turvaa tieteellisen tiedon saatavuuden sekä ottaa huomioon eurooppalaisen ja maailmanlaajuisen siirtymän kohti avoimempaa tiedejulkaisemista.

Kansallista neuvottelustrategiaa valmistellaan työryhmässä, jota johtaa tutkimus- ja opetusasioista vastaava vararehtori Hämäläinen.

Rahoitusleikkaukset haastavat kustannukset

Tiedelehtien julkaiseminen on kannattavaa liiketoimintaa. Esimerkiksi suurimman tiedejulkaisijan, Elsevierin, liikevoitto oli vuonna 2014 lähes 1,1 miljardia euroa (37 % liikevaihdosta) ja sen emoyhtiön RELX Groupin tuotto lähenteli 2,5 miljardia. Myös muiden suurten tiedekustantajien (kuten Springer, Wiley ja Taylor & Francis) tuottomarginaalit ovat olleet viime vuosina kolmenkymmenen prosentin paikkeilla.

Suurille lehtipaketeille ei ole Suomen ympäristökeskuksen tutkimusjohtaja **Per Mickwitzin** mukaan ollut korvaavaa vaihtoehtoa eli kilpailua.

"Tämä on mahdollistanut korkean hinnoittelun. Tieteellisen julkaisemisen vakiintuneita valtarakenteita tukee myös se, että nuorten tutkijoiden tieteellinen meritoituminen edellyttää julkaisemista vakiintuneissa huippulehdissä", sanoo strategiaryhmän jäsenenä toimiva Mickwitz.

Tutkimustyön edellytyksiin kohdistetut hallitusohjelman rahoitusleikkaukset vaikuttavat neuvotteluasetelmaan. Työryhmä ottaa vakavasti huomioon myös sen vaihtoehdon, ettei sopimuksia saada syntymään kansallisesti hyväksyttävien ehdoin. Jos sopimusta ei synny, voi tutkimuksen kannalta tärkeiden tietoaineistojen saatavuus hankaloitua.

Tavoitteena avoin tiede

Opetus- ja kulttuuriministeriön asettamassa Avoin tiede ja tutkimus -hankkeessa määritellään tavoitteeksi se, että Suomi nousee johtavaksi maaksi tieteen ja tutkimuksen avoimuudessa vuoteen 2017 mennessä. Avoimuus mahdollistaa uudenlaisia tieteellisiä löytöjä ja oivalluksia.

Vararehtori Hämäläisen mukaan tieteen avoimuuden visio vaikuttaa myös neuvottelustrategiaan

"Seuraamme kiinteästi kansainvälistä kehitystä tässä suhteessa, sillä monissa muissakin maissa käydään tai valmistellaan parhaillaan lehtipaketteja koskevia neuvotteluja."

Suomessa neuvotteluihin valmistautumista koordinoi FinELib, kirjastojen muodostama konsortio, joka neuvottelee korkeakouluille ja tutkimuslaitoksille keskitetysti käyttöoikeussopimuksia koti- ja ulkomaisiin elektronisiin aineistoihin.

Lisätietoja:

<https://www.kiwi.fi/display/finelibtiedelehdet>

- Keijo Hämäläinen, Helsingin yliopiston vararehtori, Sopimusneuvotteluryhmän puheenjohtaja, Keijo.Hamalainen[at]helsinki.fi
- Kimmo Tuominen, ylikirjastonhoitaja, Helsingin yliopiston kirjasto, Suomen yliopistokirjastojen neuvoston puheenjohtaja, kimmo.tuominen[at]helsinki.fi
- Kristiina Hormia-Poutanen, johtaja, Kansalliskirjasto / Kirjastoverkkoverkkopalvelut, kristiina.hormia[at]helsinki.fi